

Matteus 2, 1-12 en Jes. 60, 1-6 - 6 januari 2013 Wehl

Inleiding bij overdenking 6 januari 2013 - Mat. 2, 1-12

Het is de eerste zondag in het nieuwe jaar en ook nog 6 januari: Driekoningen. Dus: het verhaal van de drie wijzen uit het Oosten. Vaak wordt dit nog bij het kerstverhaal gevoegd: Jezus, het kind van Bethlehem wordt bezocht door de herders en de wijzen uit het Oosten. Maar dan worden twee verhalen van verschillende schrijvers samengevoegd. Lucas schrijft n.l. over de geboorte van Jezus en het bezoek van de herder. Mat. vertelt over de magiers uit het Oosten. Het zijn, verschillende stukjes van dezelfde puzzel. De titel van de puzzle is: God komt de wereld redden. De verschillende verhalen kleuren die puzzel in.

Matteus heeft vooral oog voor het gevecht tussen goed en kwaad, of noem het: God en het kwaad. God gaat de strijd aan met de duivel - zo wordt het kwaad in de bijbel ook wel genoemd - om de aarde van de invloed van kwade machten te verlossen. ('En verlos ons van de boze' - bidden we in het Onze Vader).

Daarom bij Mat. geen romantische geboorte van Jezus, maar direct een verhaal waarin duidelijk wordt dat Jezus' leven van begin af aan een confrontatie is met de tegenmacht van God: Het kind Jezus staat hier tegenover de kwaadaardige Herodus,

De wijzen uit het Oosten kiezen in dit krachtenspel hun weg om te gaan. We horen vandaag een verhaal over goed en kwaad en de keuze die daartussen gemaakt wordt.

Thema: "Een verhaal over goed en kwaad"

Gemeente,

Een nieuw jaar.

Welke weg zullen we gaan?

Kunnen we zelf kiezen hoe we dit jaar gaan invullen?

Voor een groot deel niet -

veel dingen overkomen je, daar heb je geen zeggenschap over.

Maar binnen dat wat je overkomt, kun je nog heel wat kiezen en sturen.

Dat leert ons het verhaal van de wijzen uit het oosten.

Vandaag is het 6 januari.

'Driekoningen' heet deze dag in de volksmond.

In het westerse christendom wordt op deze datum de kersttijd afgesloten.

In het oosterse christendom viert men op 6 januari kerstfeest:

Het wordt daar genoemd: Epifanie: het feest van de verschijning van de Heer;

Door zijn komst schijnt Gods licht in een donkere wereld.

Licht en donker

Ze spelen een belangrijke rol in het verhaal dat Matteus vertelt over de magiërs.

Magiërs waren wetenschappers die de sterrenhemel bestudeerden.

Ze waren ook kenners van de godsdiensten in hun tijd.

Wijs waren de magiërs niet omdat ze een bijzonder ster ontdekt hadden,

maar omdat ze rekening hielden met God in het bestaan van mensen.

Wijs werden ze pas toen ze op weg gingen,

het teken volgend, op zoek naar de goddelijke boodschap.....

Matteus noemt deze magiërs geen 'koningen' ,

hij noemt ook geen aantal,

wèl heeft hij het over drie geschenken.

De latere volksvroomheid heeft er toen 3 koningen van gemaakt,

en hun namen gegeven,

Caspar, een Aziatische jongeman, met wierook bij zich,

Melchior, een blanke Europese grijsaard met een baard, die goud schonk

En Balthasar, een zwarte man uit Ethiopië/Afrika, die mirre aanbood.

Zij waren representanten van de toenmalig bekende wereld -

Europa, Azië en Afrika.

Ze trokken naar het centrum van die drie werelddelen,

daar ligt Israël.

Toen Matteüs schreef over magiërs uit het Oosten

die hun geschenken aan de koning der Joden kwamen brengen,

dacht hij aan de profetie van Jesaja, waar we lezen:

*'Volken laten zich leiden door jouw licht,
koningen door de glans van je schijnsel.' en
'De rijkdom van vreemde volken valt je in de schoot'*

Maar er is nog iets te ontdekken in dit verhaal van Matteus:

Hij noemt geen drie, maar twee personages koning.

Die twee staan symbool voor de lichte en de donkere kant in de wereld.

De ene is koning Herodes,

de door het volk gevreesde despoot.

Hij dankte zijn macht aan zijn vriendschap met de Romeinse keizer Augustus.

Deze bezorgde hem de koningstitel.

Van Jeruzalem maakte hij een imposante stad

met een prachtig paleis en een schitterende tempel.

Ook elders in het land werden grote gebouwen opgericht.

Ondanks zijn ijver voor de tempel

ging Herodes de Grote als een gehaat man de geschiedenis in.

De berichten over zijn wreedheid, ziekelijke achterdocht,
terreur en intimidatie zijn talrijk.

De andere koning is de pasgeboren koning der Joden.

Dat de wijzen naar de koningsstad Jeruzalem trekken,
komt door die ene koningsster.

Ze waren er door in hun hart geraakt,

en gingen moedig het licht van de ster achterna.

Tot Jeruzalem.....

want daar ging de ster ineens schuil achter een dik wolkendek.

Boven Jeruzalem is de hemel donker.

Stad van licht en vrede zou Jeruzalem moeten zijn,

maar de vrede was er - ook toen al - ver te zoeken is.

Koning Herodes in zijn paleis in Jeruzalem schrikt hevig van de vraag
waar de pasgeboren koning van de Joden te vinden is.

Zijn macht komt in gevaar.

- *Het grootste schrikbeeld van alle dictators.* -

Herodes zegt 'van niets' te weten, maar in zijn angst 'weet hij van meer'.

Achter zijn woorden klinkt 'het kwaad',

zo u wilt 'de duivel' - die ergens verderop in het evangelie van Matteus zegt:

*"Ik weet wel wie je bent, Jezus van Nazareth,
jij bent de door God gezondene!"*

Een kwaad geweten signaleert scherp.

Het kwaad is altijd sluw, en gaat zorgvuldig en in het geniep te werk.

Zo ook Herodes.

Hij hoort van zijn priesters en schriftgeleerden
waar de nieuwe leider en hoeder van Israel geboren zou worden.
Maar hij geeft de naam van de plaats niet zomaar prijs aan de magiërs.
Hij wil eerst nòg iets weten.
Nauwkeurig doet hij navraag naar de tijd.
Hoeveel tijd heeft hij nog?
Sluw benadert hij de wijzen. .
'Wanneer toch verscheen die ster?'
Waarom hij dat wil weten, zal spoedig duidelijk worden.
Berekenend, is koning Herodes.
Onder zijn vriendelijke woorden
gaat de voorbereiding van de kindermoord in Bethlehem schuil.

Nog maar nauwelijks is het leven van de koning der Joden begonnen,
of zijn leven staat al op het spel.
Voorlopig houdt Herodes zijn vuile handen voor zijn koninklijke mond.
Hij laat niemand zijn tanden zien.
Beleefd vraagt hij de wijzen om nauwkeurig onderzoek te doen naar het kind.
*'Als jullie het hebben gevonden,
laat het me dan weten, want ook ik wil het eer bewijzen.'*
Een mooie term, voor wat hij in werkelijkheid van plan is te doen.
Herodes - vorst van de duisternis.
Belichaming van de tegenmacht van God.

Het kwaad dat hij in zich draagt heeft de hemel boven Jeruzalem verduisterd.
Als een donkere wolk heeft het zich samengebald boven de stad.
Wanneer de wijzen weer buiten Jeruzalem zijn,
is de ster weer zichtbaar
en brengt hen tenslotte naar de plek waar het kind is,
die later het 'Licht der wereld' genoemd zou worden.

Matteus schrijft over twee koningen.
De ene staat tegenover de andere.
Boven de ene hangt een donkere wolk die het licht van boven tegenhoudt.
Boven de andere staat een heldere ster te schijnen,
die een hemels licht op de aarde werpt.
De ene misbruikt zijn macht
en staat model voor alle machtsmisbruik in de wereld,
altijd en overal.
De andere draagt de goede God in eigen persoon met zich mee,
tot welzijn van alle mensen.

Na het zien van dit kind, dat hen met diepe vreugde vervult,
kregen de wijzen een droom, een visioen,
waarin ze worden gewaarschuwd voor de boze Herodes.
Toen keerden ze niet naar hem terug,
ze gingen niet de weg naar het kwaad,
maar namen een andere weg.

Het verhaal over de wijzen uit het Oosten
is een verhaal over goed en kwaad.
Het krijgt aan het begin van een nieuw jaar een speciale betekenis.
Welke wegen kiezen wij in het jaar dat voor ons ligt?
In ons dagelijks leven zijn goed en kwaad niet zo duidelijk te onderscheiden
als in die twee koningen waarover het vanmorgen ging.
Maar wie het kind van Bethlehem in de ogen heeft gezien,
en door Hem in zijn hart geraakt is,
wie, net als die wijze mannen, 'een licht is opgegaan',
doet als zij en mijdt de weg van het kwaad.
Die kiest voor de weg van de Koning van het Licht.....

Amen.

Met gebruikmaking van:
Verklaring van een bijbelgedeelte, Mat. 1-4 - Jan C.M. Engelen